

«У маё жыццё прыйшло вялікае шчасце...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Напэўна, я магла б нарадзіць і сама, і мне хацелася мець дзяцей, але лепш, каб сям'я была поўная, у дзіцяці былі і мама, і тата. Таму ўсё і адкладвалася. Але калі мне споўнілася 40 гадоў, падумала: магчыма, не атрымаецца ўжо нарадзіць самой, нават калі ўступлю ў шлюб. Так да мяне прыйшлі думкі аб усынаўленні.

Увогуле, дзесьці год я вагалася і разважала. Размаўляла з бацькам, сястрой: мне было важна, каб яны мяне падтрымалі. Неаднаразова абмяркоўвала гэтае пытанне і з сябрамі. Тыя рэагавалі па-рознаму. Шмат хто казаў: ні ў якім разе! І расказвалі страшныя гісторыі.

Але я нічога не баялася. Страх з'явіўся пасля, калі ўжо прайшла ўсю падрыхтоўку (сур'ёзнае медыцынскае абследаванне, псіхалагічнае тэсціраванне, курсы прысацыяльна-педагагічным цэнтры) і мела на руках дакументы, якія дазваляюць усынаўленне. Я аказалася перад выбарам — і вось тут у мяне ўзнікла самая сапраўдная паніка.

А ці спраўлюся? А раптам ўпаду і нагу зламаю, як тады быць? А ці пацягну фінансава? Але ўсё ж самы вялікі страх датычыўся моманту выбару. «Як можна выбраць дзіця па каталогу, як якую-небудзь рэч?» — думала я, праглядаючы базу даных дзяцей, якія падлягалі ўсынаўленню... Слёзы наварочваліся на вочы і наварочваюцца дагэтуль, як успамінаю тыя фатаграфіі... (Вочы Алены на самай справе сталі вілготнымі, маленькая слязінка завісла ва ўнутраным куточку левага вока, але мая суразмоўніца, відаць, яе не адчула і нават не заўважыла.)

І я для сябе вырашыла, што не буду доўга выбіраць. Адзінае, што для мяне было рэальна важна, — у дзіцяці павінен быць такі стан здароўя, каб не давялося адмаўляцца ад працы і пазбаўляцца заробку.

«Мы зайшлі ў кватэру, і ён адразу ж упаў і заснуў, як быццам яго выключылі»

...Памятаю, мне паказвалі фатаграфіі дзяўчата са словамі: «Хлопчыкі ж вас не цікавяць, праўда?» А мне было ўсё роўна, хлопчык ці дзяўчынка, ды і ўзрост дзіцяці быў не прынцыповым. І тады спецыяліст паказала мне анкету з размытай чорна-бела фатаграфіяй, дзе амаль нічога не было відаць. Звычайнае дзіця трох з хвосцікам гадоў: кароткія валасы, спалоханы круглы твар... Што назаўжды ўрэзалася ў памяць: яна абв'яла фота хлопчыка рысачкамі, прымалявала завітушкі, кветачкі. І я тут жа, не выбіраючы больш, паехала знаёміцца.

Наша сустрэча была добра арганізаваная. Я проста прыйшла з алоўкамі і фарбамі ў групу, дзе было пяць ці шэсць дзяцей, і пагуляла з імі. Гэта была магчымасць паглядзець на хлопчыка, патрымаць яго на руках... Вельмі цяжка і страшна бачыць дзяцей, што віснуча на табе, гатовых на ўсё, абы спадабацца... Але гэты хлопчык адрозніваўся ад іх: ён слаба рэагаваў на мой прыход, быў як быццам замарожаны. Іншыя дзеці тузалі мяне, абдымалі, а ён заставаўся ўбаку. І калі я пасадзіла яго на рукі, так і сядзеў, не рухаючыся.

Калі я выйшла адтуль, адразу сказала: «Усё, я яго усынаўляю». Мяне нават сталі

адгаворваць, прапаноўвалі прыйсці яшчэ некалькі разоў, прыгледзецца. Але я не хацела больш выбіраць, для мяне гэта было пакутліва. Па стане здароўя хлопчык падыходзіў, а больш у мяне ніякіх асаблівых крытэрыяў і не было. Мне казалі, што ён з сям'і алкаголікаў, а калі бабуля, на якой усё трымалася, памёрла, яго забралі ў прытулак. І што за сем месяцаў дзіця толькі адзін раз наведаў бацька, а маці не прыехала ні разу...

Мне ўсё ж прыйшлося з'ездзіць у прытулак яшчэ некалькі разоў, каб паглядзець, як хлопчык будзе на мяне рэагаваць, што называецца, у дынаміцы. Няня сказала яму: «Ідзі, да цябе мама прыехала!» — і ён бег да мяне па калідоры з крыкам: «Мама!»...

Адбыўся суд, пасля чаго я прывезла яго да сябе. Гэта было два гады таму, 30 кравіка. Мы зайшлі ў кватэру, і ён адразу ж упаў і заснуў, як быццам яго выключылі, — напэўна, быў эмацыянальна перагруж.

Я ўзяла на працы некалькі выхадных. Можна было ўзяць адпачынак да паўгода, па-мойму, але ён неаплачаны. А мне трэба было зарабляць, ужо на дваіх.

«Я не разумела бацькоў, якія крычалі: сюды не лезь, туды не хадзі!»

...Гэта было даволі дзіўнае адчуванне: у мяне раптам з'явілася дзіця! Я прыслухоўвалася да яго соннага дыхання. Ён мог у сне дыхаць-дыхаць, а потым раптам наступала паўза, і я пужалася: што з ім? Гэта небяспечна? Ён еў усё, але пры гэтым не ведаў нічога. Памятаю, я паказала яму лімон: «Хочаш пакаштаваць?» — «Хачу!» З'еў увесь і нават не паморшчыўся. Ён не ведаў элементарных рэчаў, прыйшлося з усім знаёміць. Мне пашанцавала, што ў майго хлопчыка вельмі моцная пазнавальная актыўнасць — ён «усмоктаваў» у сябе новую інфармацыю, як пыласос! Але ў нейкі момант наступаў перагруз, і тады ён тут жа адключыўся, падаў і засынаў. Першыя два тыдні я сама падала ад стомы як падкошаная.

Пазней высветлілася, што ў яго вальгусныя (дэфармаваныя. — Аўт.) ступні, прычым у досыць запушчаным стане: ён мог з лесвіцы ўпасці і наогул баяўся хадзіць па лесвіцах. Баяўся залезці на горку на дзіцячай пляцоўцы... Мы асвойвалі прастору вельмі павольна, пакрыху. Падняўся на адну прыступку? Малайчына! Я не разумела іншых бацькоў на дзіцячай пляцоўцы, якія крычалі: сюды не лезь, туды не хадзі! Мой палез кудысьці? Дзякуй богу! Гэта было за шчасце, мне было ў радасць, што ён рызыкнуў!

Перад тым як усынавіць дзіця, я праходзіла падрыхтоўчыя курсы, але вельмі важна атрымліваць дапамогу і пасля. Таму што ты сутыкаешся з рэальнасцю, і могуць быць рэчы, пра якія ты наогул ніколі не думала. Вельмі пашанцавала, што я знайшла таварыства ўсынавіцеляў «Родныя людзі», дакладней, мяне падключыла да яго знаёмая. Там можна задаць любое пытанне і атрымаць адказы.

У мяне былі моманты, калі здавалася, што сіл ужо проста няма. Я нават не ведаю, як гэта растлумачыць. Вось ты ўвесь час павінна быць для гэтага дзіцяці «ў наяўнасці». Калі адвернешся, яно пачынае баяцца, вісець на

Фота носіць ілюстрацыйны характар.

табе, не можа гуляць... Я знаходзіла нейкія выходы — мы разам гатавалі, разам прыборку рабілі, гулялі. Гэта быў пошук нейкага балансу, мы ўзаемна пазнавалі адно аднаго. І вельмі своечасовым быў семінар па эмацыянальным выгаранні, які ўдалося наведаць.

Праблема была і ў тым, што мой хлопчык часта не ведаў сам, што ён любіць, а чаго не. Былі складаныя моманты, калі я не магла растлумачыць, што з ім адбываецца. У самым пачатку ён зрываўся ў незразумелыя істэрыкі, прычым вельмі страшныя, якія нагадвалі воўчае выццё: адкідваўся назад і крычаў, выў нечалавечым голасам. Але я пагаварыла з псіхолагам, яна мне ўсё растлумачыла і супакоіла.

Я знайшла праз сацыяльныя сеткі яго маму, але адносіны мы не падтрымліваем, і я не планую пакулі ніякіх кантактаў з ёю. Наконт будучыні сказаць не магу, будзе відаць. Яна нікога не ведае пра свайго сына — дзе ён і што з ім. Мы змянілі прозвішча дзіцяці пры ўсынаўленні, але я ад яго нічога не хаваю. Мы разам прыдумалі цэлую казку пра тое, як ён з'явіўся ў мяне. Што жылі-былі дзяўчынка і хлопчык, яго будучыя бацькі. Яны пажаніліся, і ён з'явіўся на свет. Але так здарылася, што мама з татам захварэлі і не маглі клапаціцца аб ім. Ну і гэтак далей. Мы вельмі шмат разоў яе прамаўлялі, і яна нам вельмі дапамагла.

«Ён навучыў мяне больш радавацца жыццю»

Маё жыццё вельмі змянілася. І вядома, тут вельмі важная псіхалагічная падтрымка. Таму што ёсць мноства нечаканых рэчаў, да якіх не атрымліваецца быць загодзя гатовай. Напрыклад, мой хлопчык баіцца незнаёмых дарослых. А яшчэ ён не ўмее вызначаць эмоцыі іншых людзей і ў яго шмат страху: што яго пакінуць, не забяруць. Мне даводзілася пастаянна прамаўляць: я іду на працу, але абавязкова ўвечары прыйду па цябе ў садок і, што б ні здарылася, абавязкова забяру.

Але ён навучыў мяне больш радавацца жыццю — і гэта самае прыемнае. Ён можа та дзень 50 разоў сказаць: «Я цябе люблю!» ці спытаць: «Ты мяне любіш?» І ён такі жыццерадасны, адкрыты, нягледзячы ні на што! Я дзякуючы яму быццам зноў акнулася ў дзяцінства: стала заўважаць, як прыгожа свеціць сонца, як кроплі падаюць, — я быццам зноўку ўсё гэта ўбачыла. А яго бясконцыя пытанні і падарункі: каштан з дарогі,

лісцік або нейкую кветку знойдзе — бяжыць і дорыць мне! Гэта такая безумоўная любоў! Шкада, што дарослыя губляюць гэтае ўменне.

І здзіўляе яго здольнасць дараваць. Ён перажыў здраду самых блізкіх людзей, і не азлобіўся пры гэтым, не расчараваўся. Я шмат чаму ў яго навучылася. Першым часам прыйшлося вельмі шмат «укладаць» у яго, нічога не атрымліваючы наўзамен, ну, ці так здавалася, што нічога. А зараз мы як два сазлучаныя сасуды. А якое задавальненне бачыць, як ён расце, мяняецца, усведамляць, што ты не дарма пайшла на гэты крок!.. Так, у яго дагэтуль ёсць трывогі, ён можа прачнуцца сярод ночы і крычаць, спалохацца, калі мяне няма побач. Але, з іншага боку, ён можа ў паўсне сказаць: «Мама, я цябе вельмі люблю!» Наогул, у мяне касмічнае дзіця, трохі закрытае, але вельмі добрае, проста неверагодна!

Тыя праблемы, якія ў яго ёсць са здароўем, паступова згладжваюцца. Мы займаліся з лагapedам, і ножкі яго таксама запатрабавалі клопату і высылкаў. Але затое ён цяпер займаецца спортам, а надаўна загарэўся вучыцца спартыўна-бальным танцам: «Мама, гэта так прыгожа!» У маё жыццё прыйшло вялікае шчасце...

Як не дайсі да знясілення...

Калі я задаю такое пытанне, Алена на хвіліну задумваецца, а потым гаворыць:

— Вельмі добра, калі на працы ведаюць і разумеюць цябе. У мяне так звае адкрытае ўсынаўленне: мае калегі ў курсе, яны мяне падтрымліваюць і, калі патрабуецца, уваходзяць у сітуацыю. І яшчэ важна знаходзіць час для сябе, не прысвячаць усё сваё жыццё цалкам дзіцяці, не злівацца з ім. Не трэба прапуськаць сустрэчы з сябрамі, можна дазволіць сабе часам паглядзець фільм ці пачытаць кнігу. Я, напрыклад, яшчэ займаюся валанцёрствам: удзельнічаю ў падрыхтоўцы фестываляў лячальных батлеечных тэатраў. Мая задача — шукаць лячальныя тэатры па ўсім свеце і запрашаць іх на штогадовы Калядны фэст, які праходзіць у Свята-Елісавецкім манастыры ў Мінску. Гэта маё захапленне. Мы ездзім з лячальнымі спектаклямі і ў дзіцячыя дамы. Хочацца даць гэтай малечы дадатковую кропельку радасці, раз я не магу ўсынавіць іх усіх. І дарчы, да мяне ўжо прыходзяць думкі аб другім дзіцяці...

Святлана БУСЬКО.

ВОГНЕННАЯ ДРАМА НА БАРЫСАЎШЧЫНЕ

Два чалавекі загінулі ў ноч на сераду ў Барысаўскім раёне. Паведамленне аб пажары ў жылым доме ў вёсцы Навасёлкі паступіла на пульт дзяжурнага а палове на першую ночы.

Калі ратавальнікі прыбылі на месца, то аказалася, што гарыць не толькі дом, але і гаспадарчая пабудова. У пакоі дома яны знайшлі мёртвых 90-гадовага гаспадыню дома і яе 65-гадовага сына.

Прычына пажару высвятляецца.

— Пакуль яшчэ не надыйшлі халады, мы заклікаем усіх людзей, якія карыстаюцца пачным ацяпленнем, правесці яго агляд і пры неабходнасці рамонт, — адзначылі ў прэс-службе Мінскага абласнога ўпраўлення МНС. — Цёплае надвор'е скончыцца праз некалькі дзён, а з печу яшчэ зімаваць. Магчымыя выдаткі не вартыя чалавечага жыцця.

Валяр'ян ШКЛЕННИК.

Крымінал

На пяцярых — 150 кілаграмаў насваю

У сталіцы міліцыя затрымала пяцярых жыхароў Рэчыцы за рэалізацыю некурельнага тытуно насваю.

Падчас агляду здымнай кватэры і аўтамабіля аднаго з фігурантаў апэратыўнікі канфіскавалі тытунь вагой каля 150 кілаграмаў, восем электронных вагаў, тры рэспіратары. Прызначана хімічная экспертыза.

Усе маладыя людзі нідзе не працавалі і не вучыліся. Зараблялі на ўласныя па-

трэбы рэалізацыяй насваю на тэрыторыі сталіцы ў месцах масавага адпачынку моладзі. Узрост фігурантаў — ад 21 да 26 гадоў, паведамлілі ў Фрунзэнскім РУУС горада Мінска. Затрыманым пагражае пакаранне ў выглядзе адміністрацыйнага арышту. Раней некаторыя са зламыснікаў ужо неаднаразова прыцягваліся да адміністрацыйнай адказнасці за аналагічныя правапарушэнні.

Сяргей РАСОЛЬКА.